

Universitat i Cultura

L'informe Bricall sobre la universitat ha aixecat polseguera. Algunes veus li han retret una excessiva ambició, però els que abonen aquesta crítica no s'adonen que allò que se li veu com a defecte és una virtut. Només amb projectes ambiciosos podem generar presents i futurs d'una universitat que valgui la pena.

Bricall es planteja la funció de la Universitat des de totes les perspectives possibles, però especialment es destaca la Universitat com un agent social de primer ordre. No n'hi ha prou en formar, sinó que també cal crear coneixement. Amb això Bricall té tota la raó! Si el coneixement actua com a veritable saber, allò après ha de ser transformat per qui ho aprèn i, per tant, el conèixer genera nou saber. Al seu torn, aquell que està en el procés d'aprenentatge es veu transformat pel mateix coneixement. En resum, l'acció de conèixer fa explotar una veritable revolució: modifica el saber, qüestiona al qui aprèn i genera nou coneixement.

Però també hem de ser crítics amb aquesta vella institució que tanta cultura ha generat. I ho podem ser en el passat: la cultura del nostre país s'ha despertat al marge de la Universitat. No cal remuntar-nos a Ramon Llull o a altres vells autors, només cal mirar el segle XIX. L'esclat de la cultura catalana es fa fora de la Universitat, en les acadèmies i associacions. L'exemple de Balmes, el filòsof més destacat d'aquell segle, és clar: fa totes les seves aportacions al marge de la Universitat. I el poeta nacional de Catalunya, mossèn Cinto, mai no hi va entrar.

Hi ha el perill que la nostra universitat, l'actual, ja hagi abandonat la cultura i només la vegi com un conjunt interessentíssim de dades que són ben apilades a la "Britànica" o, localment, a la "Gran Enciclopèdia". És possible que la universitat hagi canviat la seva funció. Ara ha optat per generar productes i vendre'ls. Tota la població esdevé potencialment clients als quals se'ls ofereix un producte a mida. Al més joves, formació bàsica per un ofici. Als que ja treballen, reciclatge en la seva especialització. Als que no, cursos de postgrau o màsters. Ja no hi ha temps per perdre en la cultura. Com a molt, qui vulgui cultivar-se que hi dediqui el seu d'oci. Institució i estudiants saben que els diners aportats pels clients han de reportar uns dividends en forma de titulació que obri portes d'un mercat laboral magre. La universitat com a institució ja no creu que la cultura sigui una revolució. Ella només forma professionals competents. Ara, els ciutadans i els savis s'han de fer en l'oci.

Ignasi Roviró i Alemany

Professor de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Vic